

ONTWERP PROJECTPLAN WATERWET

ex art. 5.4 Waterwet¹

Datum: 15-03-2016
Versie: 1.0
Kenmerk: 201407081/360696
Onderwerp: projectplan voor Natuurcompensatie Tienhoven

Het college van dijkgraaf en heemraden van Waterschap Rivierenland besluit, gelet op artikel 5.4 van de Waterwet, het onderhavige projectplan tot Natuurcompensatie Tienhoven vast te stellen en uit te voeren in overeenstemming met het bepaalde in dit projectplan.

1. Projectbeschrijving

Op grond van artikel 5.4, eerste lid, van de Waterwet geschiedt de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk door of vanwege de beheerder overeenkomstig een daartoe door hem vast te stellen projectplan. Het plan dient tenminste een beschrijving te bevatten van het betrokken werk en de wijze waarop het wordt uitgevoerd, alsmede een beschrijving van de te treffen voorzieningen gericht op het ongedaan maken of beperken van de nadelige gevolgen van de uitvoering van het werk, aldus luidt artikel 5.4, lid 2, Waterwet.

1.1 Beschrijving betrokken werk

1.1.1 Achtergrond en doel

Waterschap Rivierenland versterkt momenteel de rivierdijk aan de zuidzijde van de Lek, tussen Kinderdijk en het Schoonhovenseveer (KiS), om aan de veiligheidsnormen voor dit dijktraject te kunnen voldoen. Uit het Projectplan / MER, die in het kader van de dijkversterking KiS is opgesteld, komt naar voren dat de dijkversterking plaatselijk EHS-natuur aantast. Het gaat vooral om buitendijkse gebieden in de uiterwaard van de Lek. Bij Boezems Kinderdijk betreft het ook binnendijks gebied.

In 2013 is voor de dijkversterking Kinderdijk – Schoonhovenseveer reeds een Projectplan/MER inclusief een Compensatieplan EHS dijkversterking Kinderdijk en een supplement op dat compensatieplan vastgesteld door het algemeen bestuur van Waterschap Rivierenland d.d. 26 april 2013, goedgekeurd door gedeputeerde staten van Zuid-Holland bij besluit van 11 juli 2013, kenmerk PZH-2013-416513398. In het projectplan KiS is beschreven op welke wijze de natuur behorend tot de EHS, die verloren gaat als gevolg van de dijkversterkingswerkzaamheden, wordt gecompenseerd ter plaatse van de Binnen-Nes nabij Groot-Ammers.

Gebleken is dat de gronden op de locatie Binnen-Nes niet op vrijwillige basis verworven kunnen worden en alleen langs de weg van wettelijke onteigening voor natuurcompensatie beschikbaar kunnen komen. Om de risico's van het niet tijdig beschikbaar komen van compensatiegrond te

¹ Dit model ziet op projectplannen in de zin van artikel 5.4 van de Waterwet (aanleg of wijziging van een waterstaatswerk niet zijnde een primaire waterkering)

beperken, is parallel aan het onteigeningstraject naar een alternatief gezocht. Dit alternatief is gevonden in een perceel grond te Tienhoven, gemeente Zederik. Waterschap Rivierenland heeft het betreffende perceel grond, dat grenst aan eerder aangelegde natuurcompensatie, aangekocht. Na realisatie van Natuurcompensatie Tienhoven ontstaat hierdoor een aaneengesloten perceel natuur. De Provincie Zuid-Holland is met Waterschap Rivierenland van opvatting dat ontwikkeling van één aaneengesloten locatie met Natuurcompensatie bij Tienhoven, meerwaarde heeft ten opzichte van de locatie Binnen-Nes. De provincie stemt in met het compenseren van de in het kader van de dijkversterking KiS verloren gaande natuur, op de alternatieve locatie Tienhoven (brief met kenmerk PZH-2014-485161575 DOS-2013-0004857 van 21 augustus 2014).

1.1.2 Beschrijving Natuurcompensatie Tienhoven

De natuurcompensatie Tienhoven ligt ten westen van het dorp Tienhoven in de gemeente Zederik en omvat de percelen, kadastraal bekend als: A554 en A555. De percelen zijn weergegeven op figuur 1, een meer gedetailleerde situatietekening is opgenomen als bijlage A, behorend bij dit projectplan.

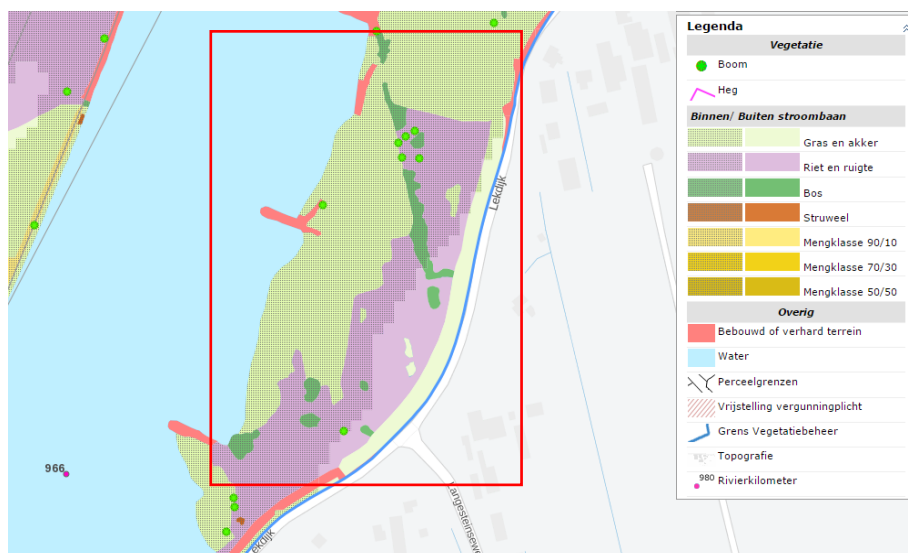
Figuur 1: Situatie Natuurcompensatie Tienhoven

De locatie ligt binnen de Buitenbeschermingszone buitenkant, zoals opgenomen in de vigerende Legger Waterkeringen van Waterschap Rivierenland.

Figuur 2: Uitsnede uit Legger Waterkeringen Waterschap Rivierenland

Ook ligt de locatie Tienhoven binnen de grenzen van de Vegetatielegger, voor begroeiing in het rivierbed van de Lek, van Rijkswaterstaat.

Figuur 3: Uitsnede uit Vegetatielegger Rijkswaterstaat

De Natuurcompensatie Tienhoven dient te voldoen aan de voorwaarden zoals vastgelegd in het oorspronkelijke natuurcompensatieplan, zoals ook vastgelegd in het Compensatieplan EHS dijkversterking Kinderdijk en het supplement Natuurcompensatie dijkversterking Kinderdijk-Schoonhovenseveer.

Beheertypen	Oppervlakte (ha)
N05.01 Moeras	1,3
N12.02 Kruiden en faunarijk grasland	0,6

Totaal overeengekomen natuurcompensatie opgave Compensatieplan EHS dijkversterking Kinderdijk en het supplement Natuurcompensatie dijkversterking Kinderdijk-Schoonhovenseveer

1.2 Wijze van uitvoering

De Natuurcompensatie Tienhoven wordt in een aantal fasen gerealiseerd, onder andere, door aanpassingen in het terrein, zoals het afgraven van een zandrug, het aanbrengen van een regelbare stuwtje en het herstellen van afrasteringen. Na uitvoering van deze eerste fysieke aanpassingen wordt de ontwikkeling van de natuur ter plaatse gemonitord en wordt jaarlijks bekeken welke aanvullende maatregelen nodig zijn, zodat de natuur zich kan ontwikkelen tot het gewenste moeras en kruiden en faunarijk grasland. Voor een uitvoerige beschrijving van de te verrichten werkzaamheden en de inrichting van het terrein, wordt verwezen naar het alternatief natuurcompensatieplan Tienhoven d.d. 23-07-2015 (bijlage B bij dit projectplan).

1.3 Maatregelen ter voorkoming van nadelige gevolgen

De maatregelen in het kader van de Natuurcompensatie Tienhoven, zoals hierboven beschreven, zijn relatief beperkt van omvang en sluiten aan op een bestaand natuurgebiedje, perceel A555 op figuur 1. In de voorbereiding van Natuurcompensatie Tienhoven is een consultatie gedaan bij de eigenaren van de naastgelegen percelen om het draagvlak van de natuurcompensatie te peilen. Reacties waren overwegend positief, wel was er enige zorg over de mogelijke aantrekkende werking van de aangepaste inrichting van de Natuurcompensatie voor overwinterende ganzen.

Indien een belanghebbende ten gevolge van dit besluit schade lijdt of zal lijden, die redelijkerwijs niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven en waarvan de vergoeding niet of niet voldoende anderszins is verzekerd, kan op grond van artikel 7.14 van de Waterwet een verzoek om schadevergoeding worden ingediend. Dit verzoek moet worden ingediend bij het college van dijkgraaf en heemraden van Waterschap Rivierenland, Postbus 599, 4000 AN Tiel.

2. Toetsing Waterwet

De toepassing van de Waterwet is op grond van artikel 2.1 van de Waterwet gericht op:

- a. voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met
- b. bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en
- c. vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Aan de volgende zaken is getoetst:

Ad 2a. Overstromingen, wateroverlast en waterschaarste

- *Waterbergingsopgave*

Niet van toepassing, Natuurcompensatie Tienhoven ligt buitendijks

- *Waterbeheerplan WSRL 2010-2015*

Niet van toepassing, Natuurcompensatie Tienhoven ligt buitendijks.

- *Keur Waterkeringen Waterschap Rivierenland*

De werkzaamheden vinden in de buitenbeschermingszone plaats en liggen verder buitendijks dan de geulen kort bij de waterkering. De invloed van de ontgraving op de waterkering is beoordeeld door de afdeling Kennis en Advies van Waterschap Rivierenland. Hierbij is vastgesteld dat de verlaging niet dieper wordt ingegraven dan de reeds aanwezige geulen, hierdoor zal de ontgraving niet tot extra kweltoename leiden, omdat er al een intredepunt dicht en lager voor de kering zit.

2.1.1 Hydraulische gevolgen, Rivierkundig Beoordelingskader (RBK) versie 3.0

Zoals beschreven in het alternatieve natuurcompensatieplan dient er 1,3 ha. moeras en 0,6 ha kruiden en faunarijk grasland te worden ontwikkeld op de natuurcompensatielocatie Tienhoven. Deze vereiste begroeiing is in afwijking van de toegestane vegetatie volgens de Vegetatielegger van Rijkswaterstaat.

Met behulp van riviermodellen is in samenwerking met Bureau Waardenburg en Agtersloot Hydraulisch Advies bepaald wat de hydraulische gevolgen zijn van de ruwere vegetatie op de doorstroming en in welke mate dit gecompenseerd dient te worden. De resultaten van dit onderzoek zijn vastgelegd in Rivierkundige beoordeling natuurcompensatie KIS, Tienhoven d.d. juli 2015 (bijlage C bij dit projectplan). Hierbij zijn onderstaande onderdelen getoetst:

Te beoordelen	Beoordeeld	Toelichting/consequentie
Maatregel in stroomvoerende deel rivier: MHW stand op de as van de rivier	☒ ja ☐ nee ☐ n.v.t.	Geen verhoging > 1 mm in de as van de rivier. Geen verlaging < -1 mm in de as van de rivier. Er is géén taakstelling voor dit project.
MHW stand buiten as van de rivier	☒ ja ☐ nee ☐ n.v.t.	Maximale opstuwing in het gebied 3 mm; opstuwing 1 á 2 mm langs de bandijk over lengte 200 meter. Absolute waterstanden zijn circa 4,95 m+NAP
Afvoerverdeling bij MHW (Pannerdensch Kop en IJsselkop)	☒ ja ☐ nee ☐ n.v.t.	Wijziging van 4,5 m³/s extra afvoer naar de Nederrijn. Dit aspect voldoet aan de gestelde voorwaarde.
Afvoerverdeling bij normaal hoogwater (Pannerdensch Kop en IJsselkop)	☒ ja ☐ nee ☐ n.v.t.	Geen wijziging van de afvoer naar de Nederrijn. Dit aspect voldoet aan de gestelde voorwaarde.
Waterstanden en/of inundatiefrequentie van de uiterwaard	☒ ja ☐ nee ☐ n.v.t.	De inundatiefrequentie wijzigt niet als gevolg van het compensatieplan
Stroombeeld in de uiterwaard	☒ ja ☐ nee ☐ n.v.t.	De stroomsnelheden in de uiterwaard variëren tussen 0,05 en 0,50 m/s. Bij een afvoer van 10.000 m³/s heeft het compensatieplan enkel lokaal invloed op de stroomsnelheden.
Stroombeeld in hoofdgeul bij de aan- en aftakking van nevengeul	☐ ja ☐ nee ☒ n.v.t.	
Afvoerverdeling bij normaal hoogwater	☒ ja ☐ nee ☐ n.v.t.	Er is geen verandering in de afvoerverdeling bij een Boven-Rijn afvoer van 10.000 m³/s. Er is geen hinder of schade te verwachten.
Afvoerverdeling bij lage afvoeren	☐ ja ☐ nee ☒ n.v.t.	
Aanzanding en erosie van het zomerbed (+ oevers)	☒ ja ☐ nee ☐ n.v.t.	Er is tot een afvoer van 10.000 m³/s geen verandering van het stroombeeld in het zomerbed; sedimentatie en/of erosie van het zomerbed zal dan ook niet optreden. Hiermee voldoet het morfologisch effect aan de criteria uit het beoordelingskader.
Aanzanding en erosie van uiterwaard en nevengeulen	☒ ja ☐ nee ☐ n.v.t.	Bij het instromen van de uiterwaard zal het grootste deel van de sedimentatie neerslaan in het nieuwe rietmoeras. Het risico op sedimentatie van de uiterwaard is beperkt.

Figuur 4: Getoetste onderdelen bij Rivierkundige beoordelen

Door de verruwing van het terrein te compenseren doormiddel van het afgraven van circa 2500 m³ grond / zand, luidt de conclusie van het rapport:

- de wijzigingen hebben enkel een lokaal effect (maximaal 3 mm in de uiterwaard, 1 á 2 mm langs de bandijk) op de waterstanden bij MHW;
- in de as van de rivier is geen effect merkbaar.

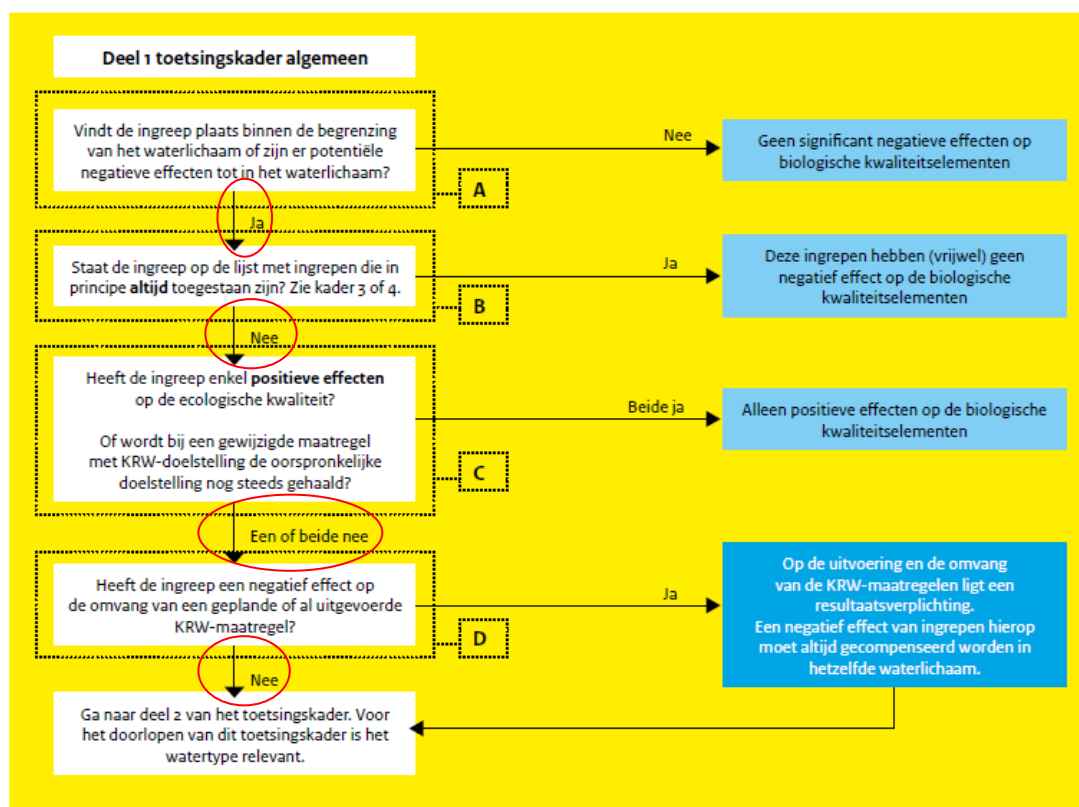
Er zijn derhalve geen nadelige effecten te verwachten op de waterstand en er is geen sprake van schade gezien de geringe effecten.

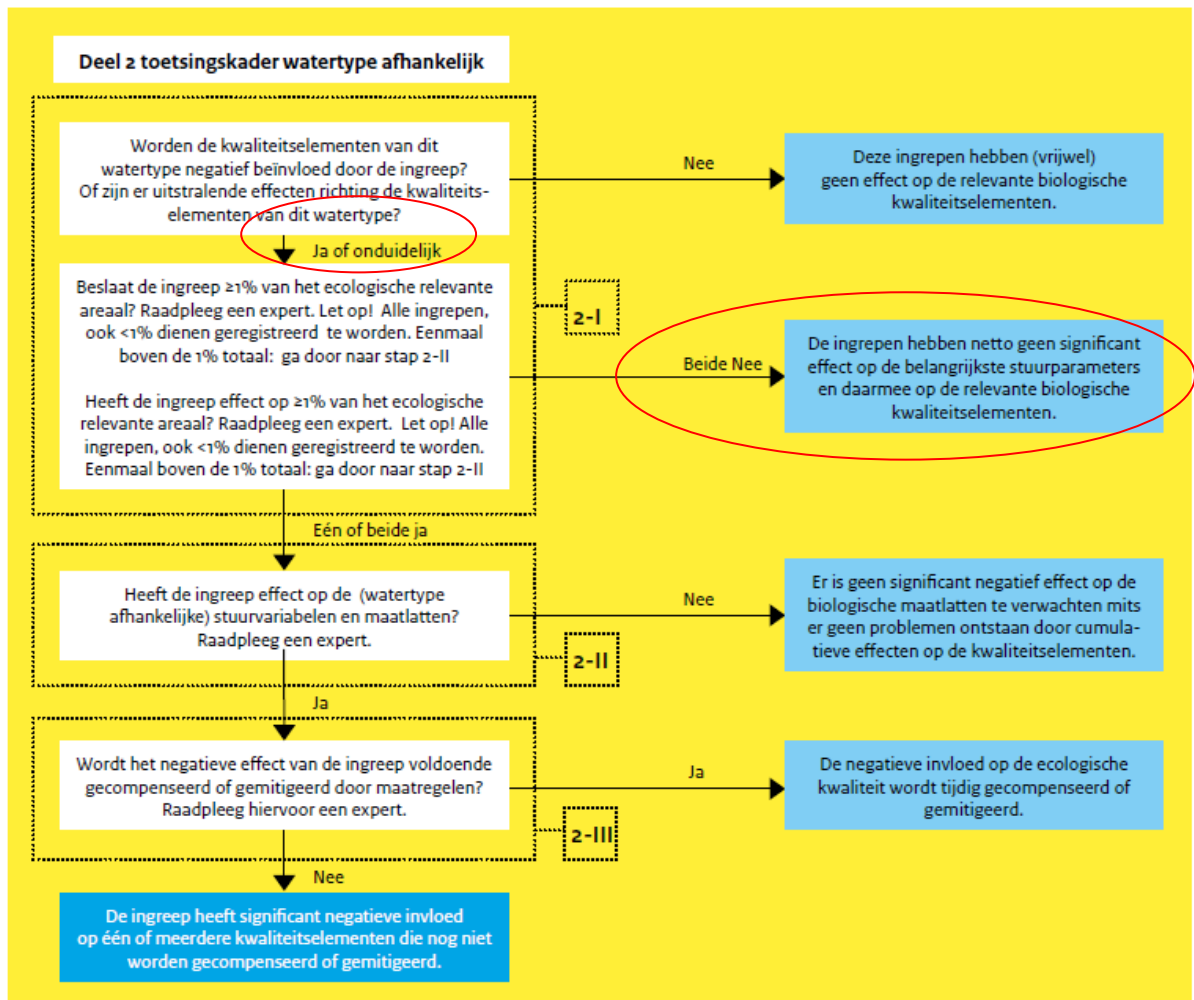
Het hydraulisch rapport is beoordeeld door de afdeling Rivierkunde van Rijkswaterstaat waarbij de eindconclusie is dat de rivierkundige effecten van het ontwerp voor de natuurcompensatie KIS, Tienhoven voldoen aan de criteria van het Rivierkundig Beoordelingskader (RBK) versie 3.0. Het ontwerp levert daardoor geen rivierkundig onacceptabele effecten op. (zie bijlage D bij dit projectplan)

De verhoging van 1 á 2 mm van de waterstand bij MHW langs de bandijk is beoordeeld door de afdeling Kennis en Advies van Waterschap Rivierenland. Genoemde verhoging van de waterstand bij MHW wordt als verwaarloosbaar gezien en levert daardoor geen onacceptabele effecten op.

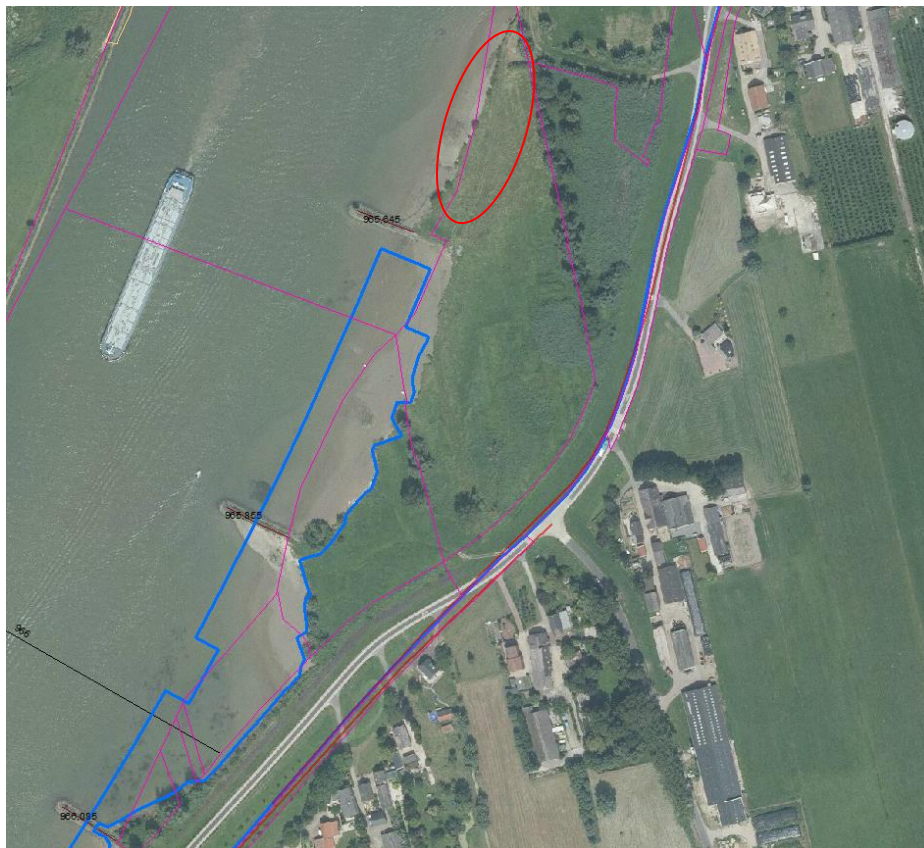
Ad. 2b. Chemische en ecologische kwaliteit

De maatregelen uit te voeren in het kader van de Natuurcompensatie Tienhoven hebben geen invloed op de chemische kwaliteit. Ten aanzien van de ecologische kwaliteit is het toetsingskader Waterkwaliteit uit bijlage 3 van het Beheer- en Ontwikkelingsplan voor Rijkswateren 2016-2021 (BPRW) doorlopen. De uitkomst hiervan is dat de ingrepen netto geen significant effect op de belangrijkste stuurparameters hebben en daarmee op de relevante biologische kwaliteitselementen.

Bovendien is vastgesteld dat de werkzaamheden buiten het ecologisch relevante areaal vallen zoals dit is vastgelegd voor vis, waterplanten en macro fauna.

Figuur 5: Te ontgraven gebied (rode eclips) en ecologisch relevante areaal (blauw vlak)

Ad. 2c. Gevolgen maatschappelijke functies watersysteem

In de voorbereiding van de Natuurcompensatie Tienhoven is een consultatie gedaan bij de eigenaren van de naastgelegen percelen om het draagvlak van de natuurcompensatie te peilen. Hierbij kwamen geen bezwaren naar voren. Wel was er enige zorg over de mogelijke aantrekkende werking van de aangepaste inrichting van de Natuurcompensatie voor overwinterende ganzen.

De overige reacties waren vooral positief. Wel is een belangrijke wens dat het gebied niet volledig afgesloten wordt voor betreding. "De mens moet nog wel kunnen genieten van de natuur". Hier wordt in het Natuurcompensatieplan Tienhoven ook op ingegaan. Afsluiting van het terrein is niet nodig om de natuur een kans te geven.

Er is contact geweest met Staatsbosbeheer en Stichting Zuid-Hollands Landschap om na te gaan of de gronden van de Natuurcompensatie Tienhoven aan hen overgedragen kunnen worden. Door beide organisaties is aangegeven dat zij hier niet in geïnteresseerd zijn.

Voor het beheer van de Natuurcompensatie Tienhoven is vervolgens de samenwerking gezocht met Natuur- en landschapsvereniging Alblasserwaard & Vijfheerenlanden Den Hâneker. De afspraken, op hoofdlijnen met Den Hâneker, zijn weergegeven in hoofdstuk 4 van dit projectplan.

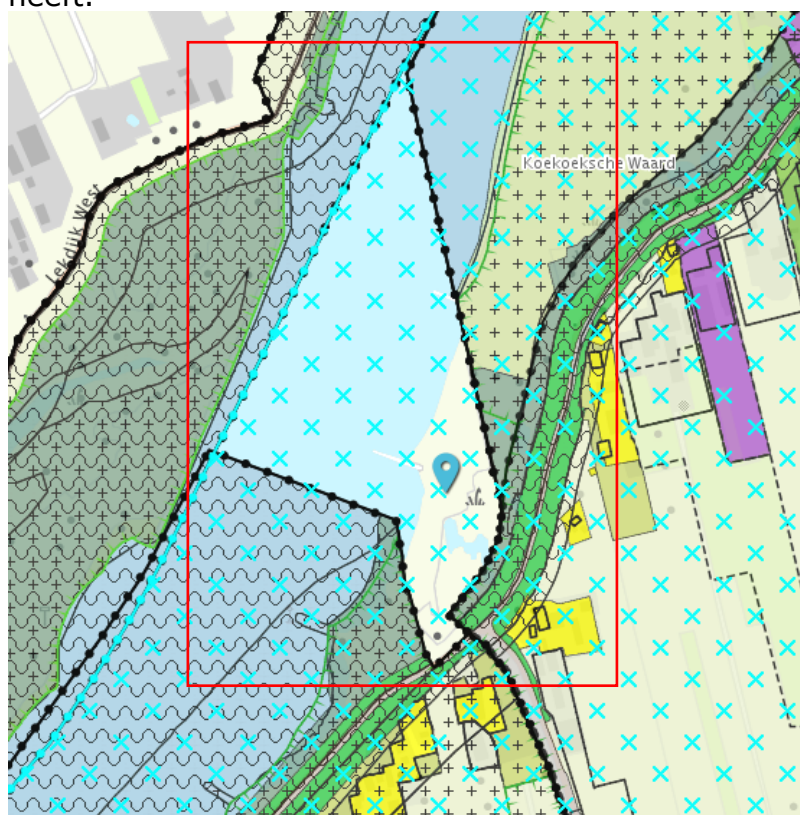
Conclusie

Na toetsing op de doelstellingen van de Waterwet, zoals verwoord in artikel 2.1 Waterwet, kan worden vastgesteld dat wordt voldaan aan de genoemde doelstellingen. Op punten waar de Natuurcompensatie Tienhoven beperkingen geeft ten aanzien van de doelstellingen van de Waterwet artikel 2.1 zijn in voldoende mate compenserende maatregelen getroffen.

3. Uitvoerbaarheid

3.1 Planologische inpassing

Op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is voor het gebied waar het project zal worden uitgevoerd het bestemmingsplan Buitengebied gemeente Zederik vastgesteld. Het blijkt echter dat er een 'blinde vlek' zit in betreffend bestemmingsplan, waardoor perceel A554 geen bestemming heeft.

Figuur 6: Perceel A554 op website Ruimtelijke Plannen

Om deze reden is in het voorjaar van 2014 een verzoek ingediend bij de gemeente Zederik om het bestemmingsplan aan te passen en aan perceel Sectie A nummer 554 de bestemming Natuur toe te wijzen. In augustus 2014 heeft de gemeenteraad van Zederik hier positief op besloten; bij de eerst volgende herziening van het Bestemmingsplan Buitengebied zal de gemeente Zederik de bestemming Natuur aan het perceel, kadastraal bekend Zederik, sectie A nummer 554, toekennen. De Natuurcompensatie Tienhoven past binnen de beoogde bestemming Natuur.

Onderstaande vergunningen en relevante besluiten zijn beschouwd:

Zoals verwoord in Hoofdstuk 1.1.2 zijn op het projectgebied twee Leggers van toepassing:

- Op deze Legger heeft het project geen invloed, de legger hoeft dan ook niet te worden aangepast.

- Deze legger dient wel te worden aangepast. Binnen het projectgebied dienen moeras-, kruiden- en faunarijk grasland te worden toegestaan. Aanpassing van bedoelde Legger vindt op initiatief van Rijkswaterstaat plaats nadat dit projectplan onherroepelijk is.

In figuur 6 zijn de gewenste vegetatietypen weergegeven conform de klassen van de Vegetatielegger.

3.2.2 Flora- en Faunawet

Door Bureau Waardenburg is een risico inschatting uitgevoerd, wat de betekenis van de werkzaamheden is voor beschermde soorten en mogelijke effecten Flora- en faunawet. Dit is verwoord in hoofdstuk 2.6 van alternatief natuurcompensatieplan Tienhoven d.d. 23-07-2015 (bijlage B bij dit projectplan)

Voorafgaande aan de werkzaamheden wordt nader onderzoek uitgevoerd naar de eventuele aanwezigheid van beschermde soorten in het werkgebied. Op basis van dit onderzoek zal een ecologisch werkplan worden opgesteld, waarin wordt aangegeven:

- welke werkzaamheden die worden uitgevoerd,
- periode van uitvoering,
- welke beschermde soorten in het werkgebied voorkomen,
- de te treffen maatregelen om schade aan de beschermde soorten te beperken/te voorkomen.

3.2.3 Besluit bodemkwaliteit

Er worden ter plaatse van Natuurcompensatie Tienhoven geen werkzaamheden uitgevoerd welke vallen onder het Besluit bodemkwaliteit, toepassen van grond en/ of bouwstoffen.

Wel wordt de vrijkomende grond naar verwachting elders in de dijkversterking Kinderdijk – Schoonhovenseveer toegepast. Voor dit doel wordt onderzoek uitgevoerd in het kader van Besluit bodemkwaliteit. De uitkomst hiervan heeft consequenties voor de toepassingslocatie en niet voor de ontgraaflocatie Natuurcompensatie Tienhoven.

3.2.4 Besluit lozen buiten inrichtingen

De ontgravingswerkzaamheden bevinden zich in het rivierbed van de Lek en worden daarom aangemerkt als ontgraving van de waterbodem. Om deze reden is het Besluit lozen buiten inrichtingen (Bbi) van toepassing.

Zoals aangegeven in artikel 1.19 lid a zal voorafgaande aan de daadwerkelijke uitvoering de kwaliteit van de te ontgraven of te baggeren waterbodem worden aangegeven richting Rijkswaterstaat als waterkwaliteitsbeheerder. In het geval dat de interventiewaarde zoals benoemd in artikel 3.17 van de Bbi wordt overschreden zal tevens een werkplan de beschrijving van de toe te passen baggertechniek en de bij het gebruik van die techniek gehanteerde werkwijze worden opgesteld voorgelegd aan de waterkwaliteitsbeheerder.

3.2.5 Ontgrondingenwet / Ontgrondingenverordening Zuid-Holland 2014

Conform artikel 5 lid 1 g. van de Ontgrondingenverordening Zuid-Holland 2014 is er een vrijstelling voor ontgrondingen ten behoeve van het realiseren van natuurbouwprojecten waarbij niet meer dan 10.000 kubieke meter bodemmateriaal vrijkomt. De totale hoeveelheid te ontgraven grond blijft onder de 2500 m3 waardoor de Natuurcompensatie Tienhoven is vrijgesteld van de Ontgrondingenverordening Zuid-Holland 2014.

3c. Planning

De aanpassingen aan het terrein, ontgraven grond, aanbrengen stuwtje, plaatsen afrasteringen worden tussen 1 april en 31 december 2016 uitgevoerd.

4. Beheer en onderhoud

Onderdeel van de ontwikkeling van de Natuurcompensatie Tienhoven is het gefaseerd uitvoeren van maatregelen op basis van de monitoringsuitkomsten gedurende een periode van 10 jaar. Hiervoor zijn op hoofdlijnen afspraken gemaakt met Natuur- en landschapsvereniging Alblasserwaard & Vijfheerenlanden Den Hâneker. De afspraken worden vastgelegd in een schriftelijke overeenkomst. De afspraken komen neer op het gedurende tien jaar uitvoeren (met optie tot verlenging) van de volgende werkzaamheden:

- 1x per jaar maaien en afvoeren riet en ruigte uit moeras
- 1x per jaar verwijderen opslag uit moeras
- 3x per jaar maaien en afvoeren kruiden- en faunairijk grasland
- Eventueel jaarlijks nabeweiden van kruiden- en faunairijk grasland
- 2x per jaar regelen waterstand in moeras
- Jaarlijks monitoring van het gebied en aanzien van vestiging van soorten, bedekking, tijdstip van maaien, eventueel zwerfvuil verwijderen, mate van betreding

5. Procedure

Belanghebbenden en ingezetenen van het waterschap kunnen binnen zes weken na bekendmaking van dit ontwerpbesluit hun zienswijze over dit ontwerp kenbaar maken. Dit kan zowel schriftelijk als mondeling.

Schriftelijke zienswijzen dienen te worden gericht aan het College van Dijkgraaf en Heemraden van Waterschap Rivierenland, Postbus 599, 4000 AN Tiel. Mondeling kunt u uw zienswijze kenbaar maken bij de heer J. Anker via telefoonnummer 06-19860683.

6. Contactpersoon

De heer J. Anker treedt namens Waterschap Rivierenland op als projectleider. Hij is bereikbaar op telefoonnummer 06-19860683 en via e-mail: j.anker@wsrl.nl.

Het college van dijkgraaf en heemraden
van Waterschap Rivierenland,
namens deze het hoofd van de afdeling Weg- en Waterbouw,

ir. J.M. van Bavel
hoofd van de afdeling Weg- en Waterbouw

7. Literatuurlijst

Agtersloot R.C., Bouwmeester. H, (2015) Rivierkundige beoordeling natuurcompensatie KIS, Tienhoven

Muntinga, J.K. (2012). Compensatieplan EHS dijkversterking Kinderdijk

Muntinga, J.K. (2013). Projectplan Dijkversterking Kinderdijk - Schoonhovenseveer

Nelisse-Rovers, C.A. (2013). Supplement Natuurcompensatieplan dijkversterking Kinderdijk-Schoonhovenseveer. Witteveen en Bos.

8. Bijlagen:

A. Tienhoven_Situatietek+ werkomschrijving_160208.pdf

B. Alternatief natuurcompensatieplan Tienhoven d.d. 23-07-2015

C. Rivierkundige beoordeling natuurcompensatie KIS, Tienhoven d.d. juli 2015

D. Toetsing Team Rivierkunde Rijkswaterstaat, 03-08-2015 (Van Rivierkundige beoordeling natuurcompensatie KIS, Tienhoven d.d. juli 2015)